

ИЗВЕШТАЈ О СПРОВЕДЕНОЈ ЈАВНОЈ РАСПРАВИ о Нацрту националног оквира за процену компетенција фармацеута

Заједничка радна група Фармацеутске Коморе Србије и Фармацеутске коморе Републике Српске израдила је Нацрт националног оквира за процену компетенција фармацеута и Одлуком бр. 224/2024 од 25.07.2024. године утврђен је програм јавне расправе.

У складу са овом Одлуком јавна расправа је спроведена у периоду од 01. до 31. августа 2024. године.

Нацрт националног оквира за процену компетенција фармацеута објављен је на сајту Фармацеутске коморе Србије и прослеђен члановима Фармацеутске коморе Србије путем циркуларног мејла, а заинтересовани чланови могли су да доставе предлоге, сугестије, иницијативе и коментаре путем онлајн формулара.

Радна група је на седници одржаној 25.09.2024. размотрила све начелне и појединачне сугестије, предлоге и примедбе изнете током јавне расправе и захваљује се свим учесницима на достављеним мишљењима и коментарима.

Сви предлози и сугестије којима се унапређује предложени текст Нацрта националног оквира за процену компетенција фармацеута уграђени су у коначни текст Нацрта националног оквира за процену компетенција фармацеута, који ће бити упућен органима Фармацеутске коморе Србије на даљу надлежност.

У наставку Извештаја наведене су све начелне и појединачне сугестије, предлози и примедбе изнете током јавне расправе и мишљење заједничке радне групе Фармацеутске коморе Србије и Фармацеутске коморе Републике Српске.

ДОМЕН 1. Професионално понашање

1.1. Професионална пракса усмерена на пацијента

Професионална пракса усмерена на пацијента заснива се на принципима који подразумевају да је сваки пацијент јединствен са индивидуалним вредностима, бригама и потребама. Фармацеут свеобухватно сагледава здравствено стање, историју болести, прописану терапију и начин живота пацијента и пружа адекватну фармацеутску здравствену заштиту која ће обезбедити добру адхеренцију, безбедну примену лекова, побољшање здравствених исхода и општег квалитета живота пацијента.

1.1.1 Приликом обављања свих професионалних активности као приоритет поставља очување здравља, безбедност и добробит пацијента.

1.1.2 У професионалној пракси примењује најновија научна и стручна достигнућа и сазнања.

1.1.3 Професионалне задатке обавља уз уважавање интегритета, права и потреба

пацијента, уз одсуство било какве дискриминације.

1.1.4 Обучава и оснажује пацијента да води рачуна о свом здрављу и правилној примени лекова и других производа за унапређење и заштиту здравља.

1.1.5 Заступа интересе пацијента и стара се да брига о пацијенту није угрожена ни на који начин.

КОМЕНТАР 1:

Савремене услове у Републици Србији карактерише турбулентно окружење, висок ризик и неизвесност, глобализација и дерегулација, неадекватан макроекономски амбијент и кризни амбијентални и институционални услови, висок степен иновација, дигитализација и нови техничко-технолошки и информациони процеси, који могу имати, последично, далекосежне импликације на целокупан друштвени систем, укључујући и домен свих аспеката здравствене заштите грађана и њихових основних људских права.

Веома значајну улогу треба да имају апотеке које без успостављања јединствене цене лека, уважавајући сва права слободног тржишта и права конкуренције, али и нелојалне конкуренције, могу, без обзира на квалитет, стручни кадар, перманентну едукацију и усавршавање уз сарадњу са медицинском струком, а у циљу пружања свих релевантних информација, знања, савета, услуга, квалитета, у циљу обезбеђења здравља и задовољства грађана, имати негативне консеквенце на пословање и тржишну позицију. Као последица наведеног намеће се питање даљег опстанка, раста и развоја, тржишне валоризације или нестанка са тржишне сцене. Када је смањена способност измиривања текућих обавеза и када под притиском нелојалне или некомпетентне конкуренције домаће апотеке могу изгубити тржишну валоризацију.

Може изазвати мноштво злоупотреба, неправичност, несигурност грађана који нису ни најмање индолентни по питању цене, угрожавања тржишне позиције апотека услед појаве нелојалне конкуренције, олигопола, „договорне економије“ између више апотека око држања истих цена, за исте лекове, не би ли дошли у монополистички положај (картели апотека могу чак држати веома ниске цене лекова како би у кратком року прикупили што више корисника њихових услуга, макар пословали и са губитком). Циљ овога је да придобију потрошаче, док у међувремену остале апотеке остају без клијената и профита, те на тај начин могу нестати са тржишне сцене, да би потом апотеке које држе договорене цене преузеле примат на тржишту фармацеутских производа уз вишу цену истих, тежећи ка монополистичком положају и остваривању високих профита. Међутим, овде треба нагласити и једно битно ограђивање од изнетих хипотетичких могућности, јер право конкуренције и слободно тржиште дозвољавају слободно формирање цена у складу са законским оквирима, тако да оне фактички имају право на слободу формирања цена до висине максималне цене лека. Имајући у виду наведено, важно је сагледати и ставове грађана по овом питању, а што је урађено кроз емпиријски део, анкету, као и питање њихове платежне моћи. Зато, полазна основа за дефинисање иницијативе је резултат чињенице да у законодавним оквирима Републике Србије јединствена цена лека не постоји, здравствена заштита грађана се не примењује у потпуности и у складу са етичким, моралним, уставним поретком људских права, те се на тај начин угрожавају начела правичности, правне једнакости, сигурности и задовољства грађана.

Ако се у закону о здравственој заштити грађана инкорпорира норма о јединственој цени лека, онда ће се остварити правичност и задовољство за све грађане.

Коментар се не прихвата. Образложење: анализа фармацеутског сектора Србије није у контексту Нацрта националног оквира за процену компетенција фармацеута.

КОМЕНТАР 2:

Како се већ се свака од ових компетренција у овом делу односи на професионалну праксу, зато треба да почињу тако да одмах указују на шта је конкретно усмерена та нова компетенција током обављања професионалне праксе. Па би зато редослед речи у реченици за прве 3 био следећи:

- 1.1.1 Као приоритет поставља очување здравља, безбедност и добробит пацијента приликом обављања свих професионалних активности.
- 1.1.2 Најновија научна и стручна достигнућа и сазнања примењује у професионалној пракси.
- 1.1.3 Уз одсуство било какве дискриминације, уз уважавање интегритета, права и потреба пацијента обавља професионалне задатке.

Коментар се не прихвата. Образложење: с обзиром на то да коментар не мења суштину садржаја реченица, радна група је одлучила да задржи постојеће формулације реченица.

КОМЕНТАР 3:

Термин „брига о пацијенту“ – није баш најбољи превод, па би можда могао да гласи

- 1.1.5 Заступа интересе пацијента и стара се да здравствена нега/заштита о пацијенту није угрожена ни на који начин.

Коментар се делимично прихвата. Реченица је преформулисана и сада гласи: „Заступа интересе пацијента и стара се да пацијент није угрожен ни на који начин.“

ДОМЕН 1. Професионално понашање

1.3. Поштовање правне регулативе и стручних прописа

Поштовање правне регулативе и стручних прописа у области фармацеутске здравствене заштите је обавеза и одговорност фармацеута. Фармацеут добро познаје одредбе кључних закона којима се уређује област здравствене заштите и промета лекова, а у свом раду се руководи принципима и смерницама Добре апотекарске праксе (Водич ДАП).

- 1.3.1 Познаје правну регулативу и стручне прописе којима се уређује фармацеутска здравствена делатност.
- 1.3.2 Професионалне задатке обавља у складу са правном регулативом и стручним прописима којима се уређује фармацеутска здравствена делатност.
- 1.3.3 Активно учествује у јавним дискусијама и креирању правне регулативе и стручних прописа којима се уређује фармацеутска здравствена делатност.

КОМЕНТАР 4:

Поштовани, као што знате огроман проблем у нашој пракси је недостатак стручног кадра. У већини апотека у поподневној смени не раде дип. фармацеути већ техничари, који обављају наш посао а за њега немају компетенције ни стручност. О томе се јавно не говори а нарушава углед професије. Претварамо се у трговце који се боре за пацијене разним попустима уместо знањем. Мора се инсистирати на по једном фармацеуту по смени а не по огранку апотекарске установе. Не може се овако говорити о компетенцијама кад ни одговарајућег кадра немамо.

Коментар се не прихвата. Образложење: коментар није у контексту Нацрта националног оквира за процену компетенција фармацеута.

ДОМЕН 1. Професионално понашање.

1.5. Доношење одлука заснованих на доказима

Пружање оптималне фармацеутске здравствене заштите засноване на доказима представља основ савремене добре апотекарске праксе (Водич ДАП). Фармацеут је одговоран за одлуке које доноси. Ефекте донесених одлука фармацеут прати и по потреби поновно процењује да би се обезбедило побољшање здравствених исхода.

1.5.1 Приликом доношења одлука користи поуздане изворе информација.

1.5.2 Доноси одлуке правовремено, одговорно и информисано, на основу свеобухватног сагледавања доступних информација.

1.5.3 Доноси одлуке у складу са нивоом професионалних компетенција, самостално, односно уз консултације са искуснијим колегом или другим здравственим професионалцем.

1.5.4 Доноси одлуке у складу са најбољим интересом за безбедност пацијента.

1.5.5 Приликом доношења одлука обраћа пажњу на детаље и јасно разликује битно од небитног.

1.5.6 Донете одлуке преноси свеобухватно, уз образложење свим релевантним странама.

КОМЕНТАР 5:

Како се свака од ових компетенција односи на конкретну тему, зато треба да почињу тако да одмах указују на шта је усмерена конкретна компетенција ради доношења одлуке. Па би зато редослед речи у реченици за следеће компетенције био:

1.5.1 Користи поуздане изворе информација приликом доношења одлука.

1.5.2 Правовремено, одговорно и информисано доноси одлуке на основу свеобухватног сагледавања доступних информација .

1.5.4 У складу са најбољим интересом за безбедност пацијента доноси одлуке

1.5.5 Обраћа пажњу на детаље и јасно разликује битно од небитног приликом доношења одлука

Коментар се не прихвата. Образложење: с обзиром да коментар не мења суштину садржаја реченица, радна група је одлучила да задржи постојећу формулацију реченице.

ДОМЕН 1. Професионално понашање

1.6. Континуирано професионално усавршавање и развој

Имајући у виду интензиван развој сазнања у области здравствених наука, континуирано професионално усавршавање и развој је предуслов за компетентан професионални рад здравствених професионалаца. Фармацеут је одговоран за планирање, евидентирање и евалуацију свог професионалног усавршавања. Основни принципи и смернице за континуирани професионални развој дефинисани су у оквиру стандарда Добре апотекарске праксе (улога 4 и прилог 2 Водича ДАП).

1.6.1 Разуме и прихвата потребу и значај континуираног професионалног усавршавања и развоја за компетентно обављање професионалних активности.

1.6.2 Критички сагледава и процењује сопствену професионалну праксу и вештине и препознаје потребе за додатним усавршавањем.

1.6.3 Припрема план професионалног усавршавања и развоја у складу са препознатим потребама.

1.6.4 Активно се укључује у различите програме формалног и неформалног учења.

1.6.5 Води евиденцију о спроведеним едукативним активностима и професионалним достигнућима и евалуира сопствено усавршавање и развој кроз одговарајући портфолио

КОМЕНТАР 6:

Проверити да ли код 1.6.4 треба на крају да стоји ОБРАЗОВАЊА или УСАВРШАВАЊА (уместо садашњег УЧЕЊА).

Коментар се делимично прихвата. Реченица је преформулисана и сада гласи: „Активно се укључује у различите програме формалног и неформалног учења и усавршавања.“

ДОМЕН 2. Снабдевање лековима

2.1. Набавка и чување лекова и других производа за очување и унапређење здравља

Фармацеут је одговоран за стручне аспекте набавке и чувања лекова и других производа за очување и унапређење здравља. Лекови и други производи који се набављају морају имати одговарајуће дозволе за стављање у промет. Фармацеут не набавља производ у чији квалитет, безбедност или ефикасност сумња. Набавка лекова, медицинских средстава и других производа за очување и унапређење здравља који немају дозволу за стављање у промет није дозвољена, осим у случајевима

прописаним законом (прилог 3 Водича ДАП).

2.1.1 Познаје основне принципе и ланац снабдевања лековима и бира поуздане и квалифи-коване добављаче.

2.1.2 Обезбеђује лекове који су у складу са стандардима квалитета и учествује у спречавању промета фалсификованих лекова.

2.1.3 Познаје правне и стручне прописе и захтеве за набавку и чување лекова у складу са смерницама Добре праксе у дистрибуцији лекова и доследно их примењује.

2.1.4 Планира набавку и залихе лекова у складу са очекиваним потребама пацијената, водећи рачуна о могућим несташицама.

2.1.5 Води уредну документацију о набавци у складу са писаним процедурама како би се обезбедила следљивост и управљање залихама.

2.1.6 Обезбеђује чување лекова под условима који осигуравају њихову стабилност и очување квалитета у току декларисаног рока употребе.

2.1.7 Обезбеђује чување лекова на добро организован, систематичан и безбедан начин.

2.1.8 Познаје правне и стручне прописе у вези са управљањем фармацеутским отпадом.

2.1.9 Информише пацијенте о правилном чувању лекова и лекова са истеклим роком употребе и њиховим безбедним одлагањем у складу са законским прописима.

КОМЕНТАР 7:

смањити размак између прве 2 речи у 2.1.2 Обезбеђује лекове

Коментар се прихвата. Технички је сређено.

ДОМЕН 2. Снабдевање лековима

2.2. Израда магистралних и галенских лекова

Надлежност за израду магистралних и галенских лекова у апотеци представља значајан допринос савременом приступу терапији који је заснован на индивидуалним потребама појединачних пацијената (прецизна медицина).

Израда лекова представља специфичну професионалну компетенцију фармацеута. Како би се постигла одговарајућа ефикасност и безбедност лекова израђених у апотеци и смањио ризик за пацијента, фармацеут приликом израде лекова у апотеци доследно примењује стандарде Добре апотекарске праксе (прилог 4 Водича ДАП).

2.2.1 Познаје основне принципе и захтеве за израду лекова у апотеци и доследно их примењује у пракси.

2.2.2 Познаје правне и стручне прописе и захтеве за израду лекова у складу са смерницама Добре апотекарске праксе и доследно их примењује.

2.2.3 За израду лекова користи фармацеутске активне супстанце, помоћне супстанце и материјал за паковање одговарајућег квалитета.

2.2.4 За израду лекова користи одговарајући простор и опрему у складу са стручним прописима и захтевима за квалитет магистралних и галенских лекова.

2.2.5 Познаје и исправно спроводи неопходне фармацеутске прорачуне и процедуре за израду различитих фармацеутских облика лекова, као и њихово обележавање.

2.2.6 Познаје и примењује одговарајуће методе за обезбеђење и контролу квалитета

лекова израђених у апотеци.

2.2.7 Води редовну евиденцију израђених и издатих магистралних лекова тако да се обезбеди следљивост израђеног, односно издатог лека.

2.2.8 Припрема и периодично прегледа и унапређује одговарајућу документацију (стандардне оперативне процедуре, упутства и друго) која се односи на израду лекова у апотеци и одговарајући приступ обезбеђењу квалитета.

КОМЕНТАР 8:

Да ли се може додати део о централизованом растварању? ПРИЛОГ 5. Стандарди добре апотекарске праксе за централизовану припрему цитотоксичне терапије у апотеци (ОВДЕ) - ПП/28.4. (ОВДЕ) растварање може обухватити биохазарде не само цитотоксичну терапију може обухватити и антибиотике и тоталну парентералну исхрану преглед терапије прописане од стране лекара и тек онда растварање цитостатика.

Коментар се не прихвата. Образложење: појам реконституција (растварање) лека није у домену израде лека. Припрема цитостатика није обухваћена Нацртом националног оквира за процену компетенција фармацеута, јер је документ намењен, пре свега, фармацеутима који раде у директном контакту са пацијентима у оквиру система примарне здравствене заштите.

ДОМЕН 2. Снабдевање лековима

2.3. Издавање лекова и других производа за очување и унапређење здравља

Фармацеут је одговоран за процес издавања лекова и сноси законску и професионалну одговорност за све своје поступке и активности (преглед рецепта, избор одговарајућег лека, саветовање пацијента, означавање лека и евидентирање података о издатом леку) до момента преузимања лека/производа за очување и унапређење здравља од стране пацијента или лица које преузима лек за пацијента. Фармацеут има право да одбије да изда лек уколико процени да би лек могао да угрози здравље пацијента, као и у случају да рецепт не садржи све податке дефинисане прописима (прилог 6 Водича ДАП).

2.3.1 Критички процењује потребу за издавањем лека у складу са терапијским циљевима и потребама пацијената узимајући у обзир све значајне информације у вези са пацијентом, као и погодност, безбедност и ефикасност прописаног лека за датог пацијента.

2.3.2 Спроводи преглед и проверу исправности рецепта и прописаног начина примене лека.

2.3.3 Контактира и консултује лекара који је прописао лек за додатне информације и појашњења у случају било какве сумње у исправност прописане терапије.

2.3.4 Издаје пацијенту прописани лек у одговарајућем фармацеутском облику, јачини и количини.

2.3.5 Исправно, јасно и разумљиво означава лек наводећи упутство за примену лека и, уколико је потребно, одговарајуће додатне напомене.

2.3.6 Пружа пацијенту детаљна упутства за правилну употребу лека, одговарајућа упозорења у вези са употребом, информације од значаја за правилно чување лека, и проверава да ли је пацијент све савете разумео.

2.3.7 Ефективно користи одговарајући софтвер за издавање лекова и других производа за унапређење и очување здравља.

2.3.8 Води детаљну евиденцију рецепата и издатих лекова у складу са прописима којима се уређује чување здравствене документације и евиденције у области здравства.

КОМЕНТАР 9:

Веома чест случај у пракси је да техничар издаје лек користећи лозинку фармацеута и без његовог надзора. Тако да испада да је један фармацеут издавао лекове током свог радног времена огранка.

Коментар се не прихвата. Образложење: коментар није у контексту Нацрта националног оквира за процену компетенција фармацеута.

ДОМЕН 3. Безбедна и рационална примена лекова

3.1. Преглед и оптимизација терапије

Преглед и оптимизација терапије су кључни за побољшање квалитета фармацеутске здравствене заштите и исхода лечења. Компетентан фармацеут идентификује потенцијалне интеракције између лекова, неадекватне дозе и контраиндикације, чиме смањује ризик од нежељених реакција и грешака у фармакотерапији. Оптимално управља лековима кроз прилагођавање дозе, депроскрипцију и замену лекова, побољшава исход терапије и смањује трошкове лечења. Активно укључивање фармацеута у тимски рад са другим здравственим професионалцима доприноси оптимизацији терапије и бољим здравственим исходима. Учесће фармацеута у евалуацији и унапређењу постојећих здравствених политика и протокола доприноси континуираном побољшању квалитета здравствене заштите (прилог 7 Водича ДАП).

3.1.1 Прикупља релевантне информације о здравственом стању пацијента.

3.1.2 Процењује пацијента и могућност збрињавања у апотеци засновано на објективним и субјективним показатељима.

3.1.3 Уочава, процењује важност и превенира терапијске проблеме (укључујући клинички значајне интеракције: лек-лек, лек-болест, лек-пацијент и лек-храна, нежељене реакције на лек, низак степен адхеренце и др).

3.1.4 Врши (где је применљив) адекватан избор лека у складу са потребама пацијента.

3.1.5 Примењује смернице, клиничке водиче и протоколе у лечењу, користи референтну литературу медицине и фармације засноване на доказима.

3.1.6 Учествује у изради политика и стратегија у области здравља које доприносе побољшању адхеренце, односно унапређењу фармакотерапијских мера, рационалне и одговорне употребе лекова на различитим нивоима здравствене заштите.

КОМЕНТАР 10:

Као што сам већ написала фармацеутски техничари, иако су нам неопходни сарадници и уважавамо их немају те компетенције а раде целу смену сами. Мора се инсистирати на присуству фармацеута у свакој смени да би могао да оствари ове компетенције.

Коментар се не прихвата. Образложење: коментар није у контексту Нацрта националног оквира за процену компетенција фармацеута.

КОМЕНТАР 11:

Додати реч актуелне у 3.1.5 Примењује АКТУЕЛНЕ смернице, клиничке водиче и протоколе у лечењу, користи референтну литературу медицине и фармације засноване на доказима.

Коментар се прихвата. Реченица је преформулисана и сада гласи: „Примењује актуелне смернице, клиничке водиче и протоколе у лечењу, користи референтну литературу медицине и фармације засноване на доказима.“

КОМЕНТАР 12:

Мислим да у 3.1.6 термин ПОЛИТИКА треба појаснити, али је боље да се одмах замени па да можда гласи као: Учествује у ПРОЦЕСУ КРЕИРАЊА ПРОПИСА и стратегија у области здравља које доприносе побољшању адхеренце, односно унапређењу фармакотерапијских мера, рационалне и одговорне употребе лекова на различитим нивоима здравствене заштите.

Коментар се не прихвата. Образложење: реч "политика" је свеобухватнији појам од „прописа“ и између осталог подразумева и креирање прописа.

ДОМЕН 3. Безбедна и рационална примена лекова

3.5. Саветовање пацијената

У савременој фармацеутској пракси саветовање пацијената је саставни део свакодневног рада фармацеута. Фармацеут прикупља све релевантне информације како би адекватно могао да процени озбиљност здравствених тегоба и прилагоди саветовање индивидуалним потребама пацијената.

Саветовање пацијената (у усменој и/или писаној форми) врши се у складу са важећим водичима и обухвата информисање пацијената или лица које преузима терапију о начину употребе, нежељеним реакцијама, мерама опреза, условима чувања лека и других производа за очување и унапређење здравља; о правилној исхрани и промени стила живота, уколико је потребно. Едукацијом пацијената и саветовањем о правилној употреби лекова, без обзира на режим њиховог издавања, фармацеут обезбеђује безбедност пацијената, индивидуализацију терапије, бољу адхеренцу, смањење трошкова лечења и подршку здравственом систему (прилог 6 Водича ДАП).

3.5.1 Саветује пацијента о безбедној и рационалној употреби лекова, медицинских средстава и других производа за очување и унапређење здравља (укључујући избор, правилну употребу, контраиндикације, услове чувања и нежељене реакције).

3.5.2 У случају лакших здравствених тегоба, пружа потребне савете пацијенту уз или без издавања одговарајућег лека (који се издаје без рецепта) или другог производа за унапређење и очување здравља.

3.5.3 Упућује пацијента да се обрати лекару уколико након очекиваног времена, и

поред придржавања датих савета и употребе препорученог лека, односно другог производа за очување и унапређење здравља, не дође до побољшања здравственог стања.

КОМЕНТАР 13:

у 3.5.2 заменити термин "издаје без рецепта" у ЧИЈИ ЈЕ РЕЖИМ ИЗДАВАЊА БЕЗ РЕЦЕПТА

Коментар се прихвата. Реченица је преформулисана и сада гласи: „У случају лакших здравствених тегоба, пружа потребне савете пацијенту уз или без издавања одговарајућег лека (чији је режим издавања без рецепта) или другог производа за унапређење и очување здравља.“

ДОМЕН 4. Јавно здравље

4.2. Превенција и лечење заразних и хроничних незаразних болести

Фармацеут је важан део здравственог тима који активно учествује у превенцији и лечењу заразних и хроничних незаразних болести и борби против антимикробне резистенције. На тај начин значајно доприноси смањењу инциденце болести, побољшању квалитета живота пацијената и укупном унапређењу јавног здравља. Кроз саветовање пацијената и комуникацију са стручном и општом јавношћу, фармацеут пружа поуздане и тачне информације о значају имунизације, вакцинама, правилној употреби антибиотика, хигијенским и другим мерама заштите од заразних болести. Фармацеут омогућава мерење одређених параметара у апотеци (крвни притисак, концентрације глукозе, триглицерида и холестерола у крви, телесна маса) и сарађује са другим здравственим професионалцима у пружању превентивних здравствених услуга и обезбеђењу интегрисане и свеобухватне здравствене заштите (прилог 7 и прилог 8 Водича ДАП).

4.2.1 Процењује присутне факторе ризика за развој хроничних незаразних болести и потребе за примарном здравственом заштитом појединца/популације.

4.2.2 У сарадњи са другим здравственим професионалцима учествује у програмима превенције и лечења заразних и хроничних незаразних болести.

4.2.3 У сарадњи са другим здравственим професионалцима доприноси борби против антимикробне резистенције.

КОМЕНТАР 14:

Заменити редослед и склонити цртицу у 4.2.3 Доприноси борби против антимикробне резистенције у сарадњи са другим здравственим професионалцима.

Коментар се прихвата. Реченица је преформулисана и сада гласи: „Доприноси борби против антимикробне резистенције у сарадњи са другим здравственим професионалцима.“

ДОМЕН 5. Организација и управљање

5.2. Дигитална трансформација

*Дигитална трансформација подразумева интеграцију дигиталних технологија у све аспекте пословања апотека, што доводи до промена у начину рада и пружања фармацеутских услуга. Ова компетенција обухвата унапређење процеса, иновације и усвајање нових технологија са циљем побољшања ефикасности, продуктивности и корисничког искуства у фармацеутској здравственој делатности. Фармацеут, у складу са својим професионалним улогама и одговорностима, може значајно допринети дигиталној трансформацији у здравственом сектору. Ово укључује примену електронских здравствених евиденција, телефармације, телемедицине, е-рецепата, као и коришћење дигиталних алата за управљање залихама. Одговарајуће препоруке могу се наћи у документу Међународне фармацеутске федерације *Developing a digitally enabled pharmaceutical workforce* (<https://www.fip.org/file/4958>).*

5.2.1 У свакодневном раду користи различите информационе и комуникационе технологије за претрагу и прикупљање информација, комуникацију са члановима здравственог тима и пацијентима.

5.2.2 Критички процењује, анализира и интерпретира доступне дигиталне садржаје и изворе информација.

5.2.3 Познаје и доследно примењује право на приватност и заштиту података у дигиталном окружењу.

5.2.4 Прати развој информационих и комуникационих технологија и усавршава се у области њихове примене у фармацеутској здравственој делатности.

5.2.5 Упознат је са основним принципима, концептом и могућностима примене електронских здравствених услуга и телефармације.

5.2.6 Пружа пацијентима (где су применљиве) одговарајућу помоћ и подршку за примену електронских здравствених услуга путем веб-портала и мобилне апликације е-Здравље.

КОМЕНТАР 15:

Додати ВЕЛИДНИХ у 5.2.1 У свакодневном раду користи различите информационе и комуникационе технологије за претрагу и прикупљање ВАЛИДНИХ информација, комуникацију са члановима здравственог тима и пацијентима.

Коментар се делимично прихвата. Нови предлог је уместо речи „валидних“ ставити реч „релевантних“. Реченица је преформулисана и сада гласи: „У свакодневном раду користи различите информационе и комуникационе технологије за претрагу и прикупљање релевантних информација, комуникацију са члановима здравственог тима и пацијентима.“

ОПШТИ КОМЕНТАРИ:

КОМЕНТАР 1:

Поштовани чланови Радне групе, желим да похвалим детаљно описане све Домене Националног оквира за процену компетенција фармацеута и да се у раду свих чланова ФКС примењују! Срдачан поздрав! дипл.пх. Мирјана Манојловић.

Захваљујемо се на коментару.

КОМЕНТАР 2:

Фали увод у коме би било појашњено како се врши процена компетенција (оцена, тумачење).

Коментар се не прихвата. Образложење: увод не подлеже јавној расправи. Увод ће бити прилог главном документу.

КОМЕНТАР 3:

У претходној верзији скала је била од 1-4 (паран број нивоа- таква скала има смисла само када желимо да групишемо одговоре на ЗА и ПРОТИВ), а све препоруке за овакав вид процене јесте да се углавном користи скала са непарним бројем нивоа која има и неутралну опцију - па предлажем скалу од 1-5 која је уједно и најзаступљенија.

Нивои стручности:

Основни: може да идентификује проблеме.

Средњи: може да идентификује проблеме и предложи решења.

Компетентан: може да процени решења и пронађе најбоље решење.

Напредни: може да препозна обрасце и трендове у проблемима.

Стручњак: може да предвиди и спречи проблеме.

Коментар се не прихвата. Образложење: наведено не подлеже јавној расправи.

КОМЕНТАР 4:

Одређене појмове треба појаснити:

3.1.6 израда политика

3.6 инфодемија

4.3 резилијентност

Коментар се не прихвата. Образложење: појмовник не подлеже јавној расправи.

Појмовник ће бити прилог главном документу.

КОМЕНТАР 5:

неусаглашена терминологија:

-око појмова:

болесник **(3.4)** / пацијент / корисник услуга - па може преко опције CTRL+F да се цео документ претражи и усагласи

Коментар се не прихвата. Образложење: у зависности од контекста задржана су оба термина.

КОМЕНТАР 6:

-око тога да ли се користи ЈЕДНИНА (тако и треба) али негде има и множина (а ипак се врши процена компетенција појединца)

Коментар се не прихвата. Образложење: у зависности од контекста задржана су оба вида и једнина и множина.

КОМЕНТАР 7:

Конструктиван предлог - како би све ово добило на масовности и реалној примени да се број компетенција сведе на максимум 20 (све преко дога јесте добро када желимо финесе, али за почетак нама треба масовна примена у пракси, а не сао документ који ће ретко ко и прочитати цео.

Можда је неки компромис да буде 26 компетенција -околико колико је сада наведено у садржају, а да се унутар тога групише све у једну компетенцију.

Коментар се не прихвата. Образложење: Нацрт националног оквира компетенција обухвата оптималан опсег компетенција које омогућавају фармацеутима да се ефикасније прилагоде комплексним изазовима савремене фармацеутске заштите.

КОМЕНТАР 8:

Сугерисала бих да се расправа продужи да би заиста добио документ на значају ако је битно мишљење струке.

Коментар се не прихвата. Образложење: јавна расправа је трајала у складу са прописима.

У Београду, 25.09.2024. године